

Heti összefoglaló (2009. február 16-22.)

Hazai folyamatok

A **pénzügyi számlák** előzetes adatai alapján 2008-ban az államháztartás nettó finanszírozási igénye a bruttó hazai termék 3,1 százalékát tette ki. A konszolidált névértéken számításba vett bruttó államadósság a GDP 73 százalékára emelkedett. A háztartások nettó finanszírozási képessége a negyedik negyedévben a GDP 6,4 százalékát tette ki, az emelkedés nagy része a szezonálitással magyarázható. A tavalyi év egészében a háztartások finanszírozási képessége a bruttó hazai termék 0,8 százalékát érte el.

A gazdasági válság ismét lesújtott a pénz és tőkepiacokra. A **részvények** jelentős értékvesztést szenvedtek el az egész világon, a hazai, illetve közép-európai indexek estek a legnagyobb mértékben. A tengerentúlon a Dow Jones -6,17, míg a Nasdaq Composite -6,07 százalékon zárta a múlt hetet. Az amerikai mutatókkal leginkább együttmozgó FTSE 7,17, a frankfurti DAX pedig 9,03 százalékkal zárt pénteken alacsonyabban, mint egy héttel korábban. A BUX több, mint 10 százalékot zuhant. A hazai fizetőeszköz ezen a héten ismét gyengült a közös devizához képest (-2,21), a pénteki hivatalos középárfolyam így 304,95 HUF/EUR volt. A hazánkkal szembeni bizalmatlanságot mutatja az is, hogy az állampapírpiacon eltűntek a vevők, ezért lényegesen megemelkedtek a hozamok, a rövid és hosszú szegmensben egyaránt. Az állampapírok alacsony kereslete miatt az AKK úgy döntött, hogy ismét felfüggeszti az államkötvények kibocsátását, azonban a döntést minden héten felülvizsgálja az elsődleges forgalmazókkal, az aktuális piaci információk tükrében. Lengyelország valutája stabilitását a mielőbbi euró-bevezetésben látja, ezért vélhetően már májusban vagy júniusban belép az ERM II árfolyam rendszerbe. Az euró bevezetését 2012-ben tervezik.

Az **ipari termelés** volumene 2008-ban 1,1 százalékkal elmaradt az előző évi szinttől. (2007-ben az ágazat fejlődésének dinamikája elérte a 8,8 százalékot.) A kibocsátás lassulásának első jelei már 2008 első hónapjaiban érződtek, majd az év második felében a kedvezőtlen tendenciák felgyorsultak. A termelés visszaesésének alapvető oka a hazai és a külföldi kereslet jelentős és tartósan ígérkező visszaesése, amelyet az októberi pénzügyi turbulencia felerősített, egyidejűleg a reálszféra válságba került. November–decemberben valamennyi alágazat termelése csökkent. 2008 egészében az ipari export 0,8 százalékkal, decemberben az igények drasztikus visszaesése következtében 22 százalékkal mérséklődött az egy évvel korábbihoz viszonyítva; a feldolgozóipari értékesítés 66 százaléka került exportra. Az év utolsó hónapjában a legnagyobb exportőr ágazat, a villamos gép, műszergyártás kivitelének volumene 27 százalékkal, a járműgyártásé 32 százalékkal csökkent. Az ipar belföldi értékesítése tavaly 2 százalékkal, decemberben 11 százalékkal mérséklődött, amelyben érezhető szerepe volt a beszállítási igények visszaesésének. A belföldi értékesítés egynegyedét képviselő élelmiszeripar hazai eladásában 9 százalékos visszaesést regisztráltak, a decemberi csökkenés mérsékeltebb volt, nem érte el az 5 százalékot. Az ipar múlt évi gyenge eredményében a gépiparnak meghatározó szerepe volt. A külföldi és a hazai kereslet további jelentős szűkülését valószínűsítik a rendelésállományi adatok. 2008 decemberében a feldolgozóipari ágazatok összes új rendelése 37 százalékkal marad el az egy évvel korábbtól, az exportigények 38 százalékkal, a hazai rendelések 33 százalékkal csökkentek. A decemberi exportkötések a járműgyártásban nem érik el az egy évvel korábbi felét sem, a villamosgép-, műszergyártásban az igénycsökkenés csaknem 35 százalékos. Az összes rendelésállomány tavaly decemberben 16 százalékkal alacsonyabb az előző évinél, az elmaradás hónapról hónapra növekszik. Az iparvállalatok teljesítményét a válság az euró-zónában is csökkenti. A kontinens nagy gazdaságaiban az ipari termelés tavaly 12 százalékkal zsugorodott, az Eurostat bizalmi indexei

tartós termeléseszköket jeleznek. A kereslet szűkülése visszaveti a beruházásokat, a külföldi tulajdonú vállalatok elért nyereségük növekvő arányát repatriálják. Az iparnak az első hat hónapban nincs esélye a bővülésre, a második félévben az európai nagy gazdaságok ösztönző csomagjai mérsékelhetik a feszültségeket, a kilábalás a jövő év elejére tehető.

Januárban az **államháztartás** – önkormányzatok nélkül – 37,8 milliárd forintos többlettel zárt. A főbb adóbevételek közül a jövedéki adó és a személyi jövedelemadó, valamint a társasági adóbevételek egyaránt a várakozásoknál kedvezőbbek lettek, hasonlóan a társadalombiztosítási járulékokhoz. Emellett a kamatbevételek is magasabban teljesültek a várakozásoknál. Ugyanakkor a központi költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei elmaradtak a tervezettől. A központi költségvetés január havi kiadásai 20,5 milliárd forinttal magasabb összegben teljesültek, mint az a tervekben szerepelt. Februárra a szaktárca 294 milliárd forintos deficitet prognosztizál.

2008. decemberében az **alkalmazásban állók száma** 2682,1 ezer fő volt, 0,55 százalékkal kevesebb, mint 2007 év végén. A visszaesés elsősorban a versenyszférát érinti, de – kisebb mértékben – a közszférában alkalmazottak száma is csökkent. Összességében mintegy 3,1 ezerrel dolgoznak kevesebben az állami szektorban, mint egy évvel ezelőtt. A versenyszférában július óta csökken a foglalkoztatottság, és jelenleg 16,8 ezer fővel alacsonyabb, mint 2007 decemberében. A legnagyobb visszaesés a feldolgozóiparban tapasztalható, ahol júliusban még közel 10 ezer fővel többen dolgoztak, mint egy évvel korábban, míg év végén már 23 ezerrel kevesebb ipari alkalmazott volt, mint az előző év decemberében. Az ipari termelésnek az őszi hónapokban bekövetkezett csökkenése, majd decemberi zuhanása indokolja az alacsonyabb létszámot. A világgazdasági válság nem egyszerre éri el a gazdaság különböző területeit, a szolgáltató ágazatokban még kismértékben bővült a foglalkoztatás. A válság felgyorsította a munkaerőpiac szerkezetének évek óta megfigyelhető átalakulását: a foglalkoztatás az alacsony bérszínvonalú ágazatokban fokozatosan csökken, míg a magasabb fizetést nyújtó ágazatokban kismértékben emelkedik, ami az átlagkeresetek emelkedésének irányába hat. 2007-hez képest 7,5 százalékkal emelkedtek a **bruttó bérek** 2008 átlagában, míg a **nettó keresetek** 6,8 százalékkal nőttek. Január-december átlagában a reálkeresetek – a 6,1 százalékos infláció mellett – 0,7 százalékkal emelkedtek a nemzetgazdaság egészében. Ez a versenyszférában 1,1 százalékos növekedést jelent, míg a közszférában 0,2 százalékkal csökkent a nettó keresetek vásárlóértéke.

Az **építőipari termelés** volumene a 2007. évi 14 százalékos meghaladó csökkenés után 2008-ban 5,1 százalékkal maradt el az előző évitől. A visszaesésen belül az épületek építése – mely az ipari-, a raktár és irodaépületeket tartalmazza – 10,6 százalékkal volt alacsonyabb, az egyéb építményeké – út- és autópálya, valamint közműépítéseknek, vasútvonal-korszerűsítése következtében – 2,5 százalékkal volt magasabb. 2008 egészében az építőiparban 11,8 százalékkal kisebb volumenű szerződést kötöttek, mint egy évvel azelőtt. Az építőipari termelői árak 2008-ban átlagosan 5,8 százalékkal voltak magasabbak, mint 2007-ben. A piaci túlkínálat az év egészében az átlagnál alacsonyabb szinten tartotta az árakat.

Nemzetközi folyamatok

Az **olaj** árában a hét elején a recessziós félelmek jelentkeztek, a hét második felében azonban némi drágulás mutatkozott. Egyrészt a nyersolajkészlet adatok enyhe csökkenése okozott árfolyam erősödést. Ennek oka a finomítói készletek emelkedésében keresendő, ami a benzinkészletek növekedéséhez vezetett, tehát a nyersolajkészletek mérséklődésének háttérben nem a kereslet élénkítése áll. A 40 dollár közeli árszintet emellett a márciusi kontraktus pénteki kifutása indokolta. A WTI típusú olaj pénteken 38,94 dollár/hordó áron zárt. Az **arany** jegyzése pénteken napközben átlépte az 1000 dollárt. A sárga fém ára zárásra unciánként 993,9 dollárra mérséklődött. Az arany árfolyama a dollár erősödése ellenére töretlenül emelkedik. A biztosnak vélt befektetés iránti érdeklődést a fokozott pénzügyi bizonytalanságok, és az amerikai gazdaságélénkítő csomagtól várható inflációs nyomás magyarázza.

A német **ZEW** konjunktúraindex negyedik hónapja emelkedést jelez. Bár az index még mindig negatív tartományban van, a januári -31 pontot követően februárban mindössze -5,8 pontról szólt a jelentés. A csökkenő pesszimizmus háttérében a német kormány válságkezelő intézkedéseinek pozitív megítélése áll. Az EU-s ZEW-index hasonlóképpen az elvárások felett alakult: a januárban mért -30,8 pont után -8,7 pontot ért el. Az **euró-övezet külkereskedelmi hiánya** 2008. decemberében 0,7 milliárd euróra rúgott, javulást mutatva a 2007. decemberi értékhez képest (-3,9 milliárd euró). A 27 tagú Európai Unióban a tavalyi év utolsó hónapjában a külkereskedelmi mérleg deficitje 10,4 milliárd euró volt, a 2007. decemberi 17,7 milliárdos mínusz után. A teljes 2008-as évet tekintve az előzetes becslések szerint az euró-övezet 32,1 milliárd eurós külkereskedelmi deficitet halmozott fel, szemben a 2007-es 15,8 milliárdos többlettel. A 27 tagú Európai Unió hiánya 2008-ban 241,3 milliárd eurót ért el, míg 2007-ben 192,4 milliárdra rúgott. Az euró-övezet feldolgozóipari **beszerzési menedzserindexe** (BMI) az előzetes adatok szerint februárban 33,6-ra csökkent az előző hónapban mért 34,4 után, míg a szolgáltatások indexe 38,9-re süllyedt a januári 42,2 után. Mindkét érték történelmi mélypont. Az elemzők előzetesen enyhe emelkedést jósoltak.

A londoni **Economic Intelligence Unit** (EIU) legfrissebb gazdasági prognózisában globális recesszióra számít 2009-ben. Az idei világgazdasági visszaesés a gazdaságelemző ház szerint vásárlóerő-paritáson 0,8 százalék, piaci árfolyamon számolva 1,9 százalék lehet. Az indoklás szerint a világgazdaság állapota „riasztó ütemben romlik”, az ipari termelés és a kereskedelem december-januári „összeomlása” minden térségben tetten érhető. Az EIU az euró-övezetben 2009-ben -2,9 százalékos, 2010-ben -0,2 százalékos GDP-vel számol. Az EKB alapkamatát idén 1 százalékra csökkentheti, de a zéró alapkamat sem elképzelhetetlen. Az Egyesült Államok, Nagy-Britannia és az euró-övezet súlyos válságba került.

Várható események a héten (2009. február 23. – március 1.)

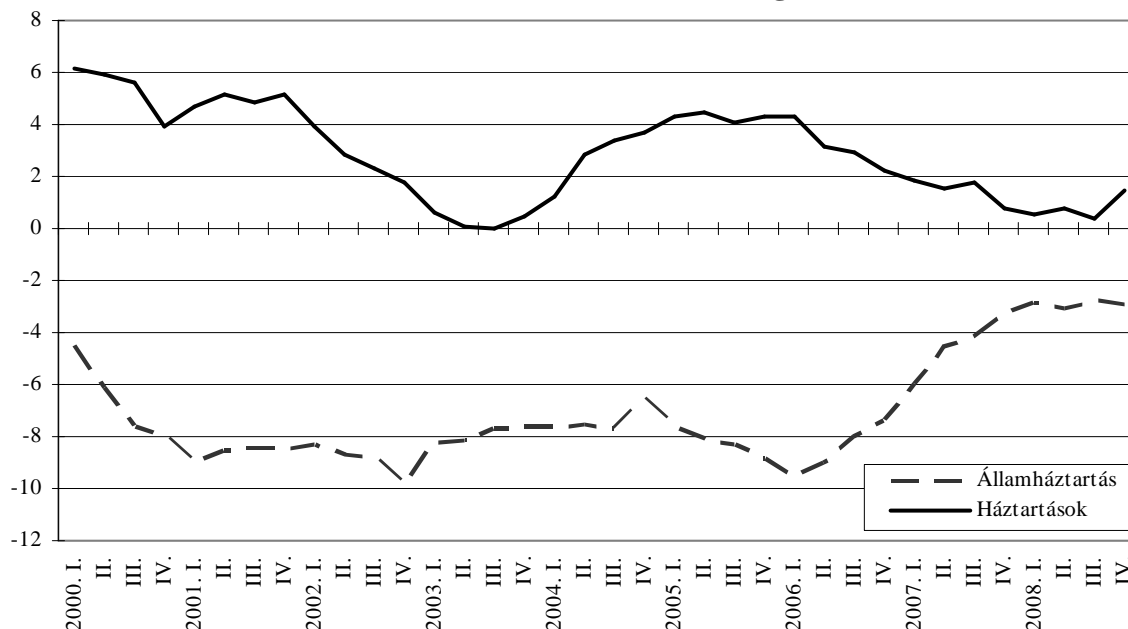
2009.02.26.	Hétfő	MNB, Kamatdöntés
2009.02.27.	Kedd	KSH, Kiskereskedelmi forgalom (december)
2009.02.27.	Kedd	Németország, Ifo-index
2009.02.28.	Szerda	MNB, Inflációs jelentés
2009.02.29.	Csütörtök	KSH, Lakásépítések (2008/IV. n.év)
2009.02.29.	Csütörtök	KSH, Szállítási teljesítmény (2008/IV. n.év)
2009.02.29.	Csütörtök	ECOSTAT-Világgazdaság – Gyorsulási-index
2009.02.30.	Péntek	KSH, Beruházás (2008/IV. n.év)
2009.02.30.	Péntek	KSH, Foglalkoztatottság és m.nélküliség (jan.)
2009.02.30.	Péntek	KSH, Felülvizsgált GDP (2008/IV. n.év)
2009.02.30.	Péntek	Eurostat, Fogyasztói árindex (január)
2009.02.29.	Péntek	ECOSTAT konjunktúra-indexek
		TOP-100 üzlet
		KKV üzleti
		Lakossági bizalom

X X X X X

Melléklet

1. ábra

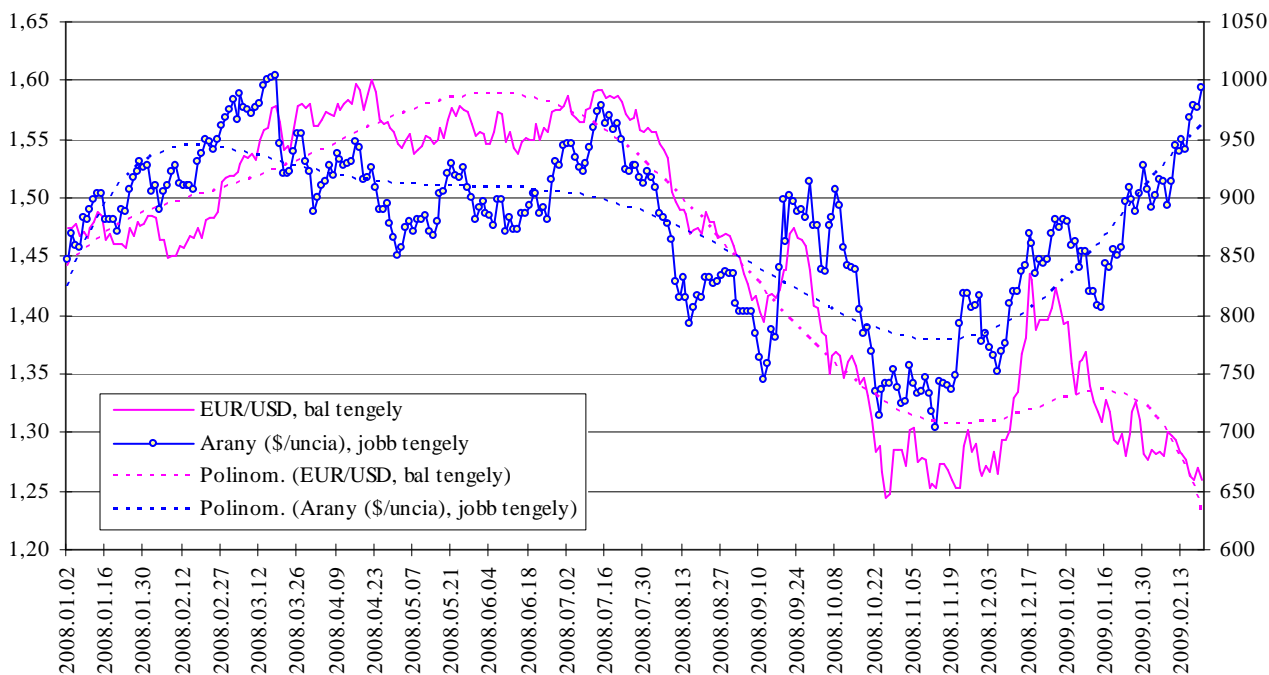
Az államháztartás és a háztartások nettó finanszírozási képessége a GDP százalékában (szezonálisan kiigazítva)

Forrás: MNB

2. ábra

Az arany (\$/uncia) és az EUR/USD árfolyamának alakulása

Forrás.: Fed, Solar Capital